herpy

GEKONY

Mossy New Caledonian gecko

Mniarogekko chahoua

Duży, nakrapiany jak mech i aktywny nocą wspinacz z wilgotnych lasów nizinnych Nowej Kaledonii, o krótkim, szerokim pysku i silnym, chwytnym ogonie. To jeden z najpiękniejszych dużych gekonów nowokaledońskich, ale wymaga więcej miejsca i więcej cierpliwości niż jego słynny krewny *Correlophus ciliatus*.

Rodzina: Diplodactylidae Dawna nazwa: *Rhacodactylus chahoua; Platydactylus chahoua*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**25-31 cm** długość całkowita z ogonem
Waga	**50-60 g**
Długość życia	**15-20 lat**
Aktywność	**W nocy**
Tryb życia	**Nadrzewny**
Środowisko	**Las deszczowy**
Trudność	**Średnio zaawansowany**

HODOWLA

Min. terrarium	**60 × 60 × 90 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**22-26 °C**
Miejsce wygrzewania	**27-29 °C**
Temperatura w nocy	**18-22 °C**
Wilgotność	**60-80%**
UVB	**Zalecane** Strefa Fergusona 1
Pokarm	**Owady, owoce i gotowa karma**
Utrzymanie	**Pojedynczo lub jeden samiec z kilkoma samicami**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Dojrzałość płciowa	**15-24 miesięcy**
Wielkość zniesienia	**2 jaj**
Zniesienia w roku	**3-5**
Inkubacja	**60-120 dni** przy 22-26 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Niewymieniony**
Załącznik unijny	**Niewymieniony**
IUCN	**Narażony (VU)**

O gatunku

Nazwa rodzajowa *Mniarogekko* oznacza mszystego gekona i jest bardzo trafna. Ubarwienie *Mniarogekko chahoua* to marmurkowy wzór szarych, zielonych, rdzawoczerwonych i brązowych plam, dzięki któremu zwierzę wygląda jak gałąź porośnięta mchem i porostami. Głowa jest duża i trójkątna, z krótkim, zaokrąglonym pyskiem, a duże oczy mają pionową źrenicę i nie mają powiek. Palce są szerokie, połączone skórą, i mają lamelki, które przywierają do gładkich powierzchni, a ogon jest silny i chwytny. Osobniki z wysp są często jaśniejsze i bardziej szaro nakrapiane niż te z wyspy głównej.

Gatunek opisał francuski farmaceuta i przyrodnik Arthur Bavay w 1869 roku jako *Platydactylus chahoua*. Przez wiele lat nosił nazwę *Rhacodactylus chahoua* i należał do tego samego rodzaju co pozostałe duże gekony nowokaledońskie. Podczas rewizji w 2012 roku otrzymał własny rodzaj, *Mniarogekko*, wraz z blisko spokrewnionym *Mniarogekko jalu*, opisanym w tym samym czasie.

Dorosłe zwierzęta mierzą 25-31 cm łącznie z ogonem, z czego ciało stanowi niecałe 15 cm. Masa wynosi zwykle około 50-60 g, ale wiarygodnych danych o wadze jest niewiele. *M. chahoua* rzadko odrzuca ogon, ale jeśli już to zrobi, ogon nie odrasta.

Młody gekon jest płochliwy i skoczny, a z wiekiem często się uspokaja. Ma jednak silny chwyt szczęk i jest raczej zwierzęciem do oglądania niż do trzymania w dłoni. Stoi o szczebel wyżej niż najłatwiejsze gekony, ponieważ wymaga dużego, wysokiego terrarium, stabilnej wysokiej wilgotności powietrza i szczególnej dbałości o wapń podczas rozmnażania.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

Występowanie i środowisko

Gatunek występuje wyłącznie w Nowej Kaledonii na południowo-zachodnim Pacyfiku. Na wyspie głównej Grande Terre żyje w rozproszonych populacjach od Mont Koghis na południu po dolinę Amoa na północ od Poindimié na północy. W Prowincji Południowej znany jest m.in. z Mont Mou i z Sarraméa u podnóża płaskowyżu Dogny, był też obserwowany w parku przyrody Rivière Bleue. W Prowincji Północnej stwierdzono go w kilku miejscach w dolinie Amoa. Znany jest ponadto z Île des Pins na południe od wyspy głównej oraz z wysp Belep na północy.

Zasięg jest niewielki i rozczłonkowany. Całkowity obszar występowania gatunku szacuje się na około 4 000 km², ale zamieszkuje on tylko około 32 km² tego terenu. Stwierdzenia poza Nową Kaledonią dotyczą zwierząt z niewoli.

> **Naturalny zasięg:** Nowa Kaledonia.

ŚRODOWISKO

Gekon żyje w gęstym, zwartym lesie i w lasach galeriowych wzdłuż cieków, od nizin do wysokości około 500 metrów. Jest całkowicie nadrzewny i aktywny nocą. W ciągu dnia śpi w szczelinach i dziuplach pni oraz grubych konarów, a nocą żeruje w koronach. Przebywa jednak częściej w zacienionym podszycie lasu niż w samych wierzchołkach drzew.

Klimat jest subtropikalny, a lasy są wilgotne przez cały rok. Temperatury i wilgotności w kryjówkach gekona nie mierzono, ale klimat jest łagodny, około 20-28 °C, z wysoką wilgotnością powietrza, zwłaszcza nocą. Pokarm stanowią owady i małe kręgowce, ale także nektar i owoce, gdy drzewa kwitną i owocują.

Gatunek jest narażony na wyginięcie. Największym zagrożeniem są szczury, które są liczne w lesie nizinnym i potrafią polować aż w koronach drzew. Do tego dochodzą zdziczałe koty, inwazyjna mrówka *Wasmannia auropunctata*, wycinanie lasów nizinnych i nielegalne odłowy w łatwo dostępnych miejscach.

Hodowla

TERRARIUM

Dorosłe zwierzę potrzebuje wysokiego terrarium o wymiarach co najmniej 60 × 60 × 90 cm (długość × szerokość × wysokość), a większe jest lepsze. Wysokość jest ważniejsza niż powierzchnia dna. Młode poniżej ok. 20 g najlepiej radzą sobie w małym pojemniku o wymiarach ok. 30 × 30 × 30 cm, w którym łatwo znajdują pokarm, i przenosi się je, gdy dostatecznie urosną. Mały pojemnik nie powinien mieć lampy grzewczej ani UVB.

Urządź terrarium z wieloma pionowymi i skośnymi gałęziami, rurami z korka, magnetycznymi półkami i roślinami na różnych wysokościach. W przeciwieństwie do *Correlophus ciliatus* *Mniarogekko chahoua* woli odpoczywać na samych gałęziach niż wśród liści, więc zapewnij mu solidne, poziome miejsca do siedzenia i rury korkowe wysoko w górze. Gęsto obsadzony róg daje dodatkową kryjówkę.

Jako podłoże sprawdza się wilgotna mieszanka ziemi bez nawozu i włókna kokosowego, najlepiej z warstwą suchych liści na wierzchu, albo podłoże bioaktywne ze skoczogonkami i prosionkami. Podłoże utrzymuje wilgoć i amortyzuje upadek, jeśli zwierzę spadnie. Dla młodych najbezpieczniejszy jest ręcznik papierowy. Dobra wentylacja jest ważna, aby powietrze nie stało w miejscu.

Czytaj więcej: Światło i UVB Czytaj więcej: Budowa terrarium i podłoże bioaktywne

TEMPERATURA

W dzień w terrarium powinno być 22-26 °C, a miejsce do wygrzewania na górze pod słabą żarówką grzewczą może osiągać 27-29 °C, najlepiej w dolnej części tego zakresu. Nocą odpowiednie jest 18-22 °C.

Ciepło jest największym zagrożeniem. Powyżej 29-30 °C gekon szybko się stresuje, więc ustaw terrarium z dala od okien wychodzących na południe, a całe ogrzewanie podłącz do termostatu lub ściemniacza. W zwykłym salonie zwykle wystarcza niewielkie źródło ciepła. Mierz temperaturę termometrem cyfrowym zarówno na górze, jak i na dole.

Czytaj więcej: Ciepło i temperatura

WILGOTNOŚĆ I WODA

Utrzymuj wilgotność powietrza na poziomie 60-80 %, mierzoną w połowie wysokości terrarium, i niech będzie najwyższa nocą. Zraszaj dokładnie letnią wodą każdego wieczoru, a rano w razie potrzeby. Podłoże ma być wilgotne, ale nigdy mokre, a powietrze nie może stać się zastałe i duszne. Wilgotność poniżej 55 % przez dłuższy czas powoduje problemy z linieniem.

Mniarogekko chahoua pije głównie krople z liści i szyb, ale mimo to postaw płaską miskę ze świeżą wodą, wymienianą codziennie. Higrometr pokaże, czy rytm jest zachowany.

OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek jest aktywny nocą i może przeżyć bez UVB, jeśli otrzymuje witaminę D3 z pokarmem, ale najlepiej czuje się przy słabym świetle UVB. Użyj świetlówki dla gatunków cieniolubnych (strefa Fergusona 1), np. świetlówki T8 5 % lub słabej T5, tak aby indeks UV wynosił 1-2 na najwyższych gałęziach, i zapewnij cień w pozostałej części terrarium. Od lampy do najwyższych gałęzi musi być co najmniej 15 cm, a lampa powinna najlepiej wisieć nad grubą siatką, ponieważ drobna siatka mocno tłumi promieniowanie UV.

Światło włączaj na 12 godzin dziennie latem i 10 godzin zimą, najlepiej sterowane programatorem czasowym. Noc musi być ciemna.

ŻYWIENIE

Mniarogekko chahoua jest wszystkożerny. Podstawą diety jest gotowy pokarm w proszku dla gekonów owocożernych, rozrobiony z wodą na gęstą papkę i podawany na półce wysoko w terrarium, uzupełniony żywymi owadami. Młode poniżej roku dostają papkę codziennie, a owady co drugi dzień. Dorosłe dostają jedno i drugie co drugi dzień. Resztki usuwaj po dobie.

Dobrymi owadami karmowymi są świerszcze, karaczany dubia i szarańcza, a larwy barciaka jako przysmak. Owady mogą być co najwyżej tak duże jak odległość między oczami zwierzęcia, powinny być dobrze karmione przez kilka dni i lekko oprószone wapniem. Wapń z witaminą D3 stosuj z umiarem, jeśli zwierzę ma też UVB, ponieważ gotowy pokarm zawiera już D3.

Dojrzałe owoce, takie jak banan, mango i papaja, można podawać jako przysmak, ale nie jako główny pokarm. Unikaj cytrusów.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Mniarogekko chahoua jest za młodu płochliwy i skoczny, a z wiekiem często się uspokaja. Mocno gryzie i ma pewny chwyt. Daj nowym zwierzętom dwa tygodnie spokoju, zanim zaczniesz je brać do ręki. Zacznij od pięciu minut naraz wieczorem, pozwól zwierzęciu swobodnie przechodzić z ręki do ręki i siedź nisko na wypadek skoku. Nigdy nie chwytaj za ogon.

Najlepiej trzymać go pojedynczo. Samca można trzymać z kilkoma samicami, ale dwa samce nigdy nie mogą przebywać razem, bo mogą się poważnie zranić. Jeśli trzymasz kilka zwierząt razem, muszą być tej samej wielkości, mieć każde własną kryjówkę i być uważnie obserwowane przy pierwszym spotkaniu. Zbyt mało kryjówek lub zbyt wysoka temperatura sprawiają, że zwierzęta są zestresowane i bardziej agresywne.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samce rozpoznaje się po wyraźnym zgrubieniu u nasady ogona, powiększonych ostrogach przy kloace i rzędzie porów przedkloakalnych. Pory można zobaczyć przez lupę, gdy zwierzę mierzy około 8 cm od pyska do kloaki. Zwierzęta osiągają dojrzałość płciową w wieku 15-24 miesięcy, ale wielkość i kondycja liczą się bardziej niż wiek. Samice powinny mieć co najmniej 18 miesięcy i być w dobrej kondycji, zanim zostaną dopuszczone do rozrodu, ponieważ jaja wyczerpują ich zapasy wapnia.

GODY I KOPULACJA

Przed sezonem zapewnij zwierzętom chłodniejszy okres trwający kilka miesięcy, np. 20-21 °C w dzień i 18 °C nocą przy krótszych dniach, a następnie stopniowo podnoś temperaturę, długość dnia i wilgotność. Wpuść samca do samicy i obserwuj je przez pierwsze noce. Dojrzałe płciowo zwierzęta zwykle szybko kopulują, a samca można potem z powrotem odłowić. Samica może złożyć kilka zniesień po jednej kopulacji, więc utrzymuj ją w dobrej kondycji i podawaj dużo wapnia.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Samica składa po dwa jaja w odstępach około pięciu tygodni, zwykle od trzech do pięciu zniesień w sezonie. Jaja mają wyjątkowo silnie zwapniałą skorupkę, co nadwyręża zapasy wapnia samicy. Dlatego szczególnie uważnie obserwuj jej wagę i woreczki wapniowe na podniebieniu, a jeśli traci na wadze, przerwij rozród.

Postaw w terrarium pojemnik do składania jaj z wilgotnym torfowcem, włóknem kokosowym lub wermikulitem, np. plastikowe pudełko z otworem w pokrywie. Niektóre samice ignorują pojemnik i składają jaja w innym miejscu, a niektóre samice pilnują swoich jaj.

INKUBACJA

Zabierz jaja, gdy tylko je znajdziesz, nie obracając ich. Zagłęb je na dwie trzecie w wilgotnym wermikulicie lub perlicie, w proporcji ok. dwie części podłoża na jedną część wody wagowo, w małym pojemniku z kilkoma otworami wentylacyjnymi. Zaznacz ołówkiem górną stronę.

Temperatura pokojowa 22-26 °C sprawdza się dobrze. Wyklucie następuje po 60-120 dniach, najszybciej przy górnej granicy zakresu. Powyżej 28 °C jest ryzykownie. Często wykluwa się tylko około połowa jaj, m.in. dlatego, że grube skorupki utrudniają ocenę stanu zarodka. Przebarwione jaja nadal mogą być żywotne, więc wyrzucaj jajo dopiero wtedy, gdy się zapadnie i spleśnieje. Nie wiadomo, czy płeć zależy od temperatury inkubacji.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

ODCHÓW MŁODYCH

Wyjmij młode z inkubatora najpóźniej dobę po wykluciu. Umieść każde młode w małym pojemniku o wymiarach ok. 30 × 30 × 30 cm z ręcznikiem papierowym jako podłożem, kilkoma gałązkami, korą korkową i rośliną. Wilgotność powietrza powinna wynosić 60-80 %, temperatura 24-26 °C w dzień i 18-22 °C nocą. Zraszaj codziennie i postaw płaską miskę z wodą.

Przez pierwsze dni młode żywią się resztkami żółtka i zaczynają jeść po trzech do siedmiu dni. Podawaj im codziennie ten sam pokarm w proszku co dorosłym, a co drugi dzień małe owady oprószone wapniem, np. najmniejsze świerszcze. Trzymaj młode pojedynczo, unikaj brania ich do ręki przez pierwsze tygodnie i regularnie je waż. Dorastają do pełnych rozmiarów po półtora do dwóch lat.

Zdrowie i częste błędy

Mniarogekko chahoua jest odporny, gdy temperatura i wilgotność są właściwe, ale błędy w utrzymaniu mogą drogo kosztować zwierzę. Typowe problemy to:

- Zbyt wysoka temperatura, powyżej około 29-30 °C, która powoduje stres, brak apetytu, a w najgorszym razie śmierć.
- Za mało wapnia i witaminy D3, zwłaszcza u młodych i samic rozrodowych. Skutkiem są miękkie szczęki, wygięte kończyny i drżenie. Stosuj dobry gotowy pokarm i oprószaj owady.
- Zbyt niska wilgotność powietrza, która powoduje pozostałości wylinki na palcach i końcu ogona. Zapewnij wilgotną kryjówkę i ostrożnie usuwaj resztki letnią wodą.
- Zbyt mokre i zastałe środowisko, które sprzyja pleśni, grzybom i problemom skórnym.
- Otyłość u zwierząt, które dostają za dużo tłustych larw lub za dużo owoców.
- Problemy ze złożeniem jaj u samic, którym brakuje wapnia lub odpowiedniego miejsca do składania jaj. Wymaga to szybkiej pomocy weterynarza.
- Utrata ogona po braniu do ręki lub walce. Ogon nie odrasta.

Zdrowe zwierzę ma jasne oczy, pełną nasadę ogona i dobry chwyt. Zgłoś się do weterynarza z doświadczeniem w leczeniu gadów, jeśli gekon traci na wadze, nie je przez kilka tygodni lub wydaje się osowiały.

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.